

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

Ο Ν Τ Α Η Σ

(Συνέχεια και τέλος)

'Επί τέλους ο Μπάης ετοιμάστηκε και μιά μέρα παρουσιάστηκε στους δρόμους πάνοπλος και άνταρτικα ντυμένος! Τώρα ή άλληθια εινε, πώς ο πόλεμος σχεδόν, ελχε πλέον τελειώσει.

— Τό Κράτος έκαμε άναχωγή και όχι ο λαός! Διεμαρτύρητο ο Μπάης. Τό φιλότιμο, ρέ, δέν έπιτρέπει την ειρήνη!

Και άποφάσισε την Κυριακή να φύγη.
'Εβγαλε λόγο στο λαό, και κλάψαν όλες ή γυναίκες. Σύστησε ότι όλοι πρέπει ν' άπαρηγοήσουν έαυτούς και να τόν άκολουθήσουν. 'Η άλληθια εινε ότι όλοι βρεθήκαν πρόθυμοι να τόν άκολουθήσουν αλλά... άς ψευταί ο άτιος!

— «'Εγουμε, του είπαν, σπίατα, μαγκουφιές, γυναίκες και μικρά παιδιά! Πού να τ' άφήσουμε πίσω; 'Εσύ βλέπεις, είσαι άλλο πράμα. Είσαι ένα ξερό κορμί.

— Καλά ντέ, όποιος θέλει είπαμε, έφώναξε ο Μπάης. Πόλεμος εινε εδω, δέν εινε γιαρκια να τ' άγαμε!

'Εβγήκε πάνοπλος στους δρόμους.

'Όλο τό χωριό τόν άκολουθήσε στην «Πέρα - Ράχη», πού θά έρχοικε! 'Εκει ένα δένδρο με μακρυά κλωνάρια, σαν σουβλιά, στεκότανε, τρομοκινώντας τις πράσινες και τρυφερές κορφές τόν στόν ήλιο! 'Ο Μπάης στάθηκε είκοσι μέτρα μακριά και τό σημάδεψε με προσοχή μεγάλη.

— Μπουά!
Κι' από τ' ά πολλά κλωνάρια, μιά κλάρα τουφωτή έλύγισε και έπεσε.

— 'Εκείνη πού σημάδευα εινε!... έφώναξε ο Μπάης.

— Ουό, μπράβο Μπάη! Τοίρκος για τοίρκος, δέν θά μείνη!... φώναξαν κι' οι χωριανοί.

'Ο Μπάης έξανασημάδεψε. Φαίνονταν πώς σημάδευε τόν κορμό, αλλά με τόν τουφεκισμό, μιά άλλη κλάρα κόπηκε κι' έπεσε κάτω.

— Ουρέ, διάνα έκανα! Ξεφώνησεν ο Μπάης.

— Τήν κορφή Μπάη μ' σημάδευεις; τόν ρώτησαν.

— 'Αμ' τι δά, τις ριζές; άπάντησε αύτός θηρωμένος.

Τήν Κυριακή σημαίες και κακό στο χωριό.
— Θά έφρευε ο Μπάης!

'Ο κόσμος στο ποδάρι. Τουφεκισμοί, φιλήματα κι' ο παλός, άνεβασμένος σ' ένα λιθάρι, τόν προσφώνουσε:

— 'Υπαγε τέκνον ευγενές, ίνα θυσιασθής ως ο άμόνος του Κυρίου! 'Υπαγε και ήμεις ένταθαί μόνονε τους 'κείνον ήμισσι πειθόμενοι! Σπείρον τόν θάνατον και την άπελευθέρωσιν παντού! Τό χωριό συγκινήθηκε, χειροκρότησε, μαντήλια σφύγγισαν τά κλαμένα μάτια, και ως κι' αύτός ο Μπάης δάκρυσε!

— Ουό' έκλαψι κι' ού Μπάης!... Λέγαν όλοι με συγκίνηση.

'Από εδω και πέρα ή 'Ιστορία κλείει πειά τό βιβλίό της και καταθέτει την γραφήδα...
Κι' ο Μπάης ο 'Αχάλαγος τι άπόγινε;

'Αλλοι είπαν πώς τόν είδανε στή... Κόρινθο να ζουτσοπίνη. 'Αλλοι πώς έκανε έμπόριο κρεμμύδι στο Άγιο κι' άλλοι πώς πούλησε και τό ντυφέκιο του, πού ο Δήμος Κουκουβιάδων, δώρον για την άυτοθυσία του, του τόχε

'Ηρθαν κι' οι «βλάμηδες» στο πανηγύρι.

κάμει...
'Η ειρήνη ελχε πειά ύπογραφή, κορμιά νέα συμπλοκή, σε κανένα μέρος δέν άκούστηκε. Τι έγινε λοιπόν ο Μπάης; Πως δέν ριχτηκε να διώξη τόν έχθρό;

Με καιρό έμθαν τέλος πώς ήταν άρρωστος σ' ένα Νοσοκομείο. Τους έγραψε από και ο 'Ιδιος ο Μπάης, και τους πληροφορήσε πώς άμα μάθανε οι Τοίρκοι πώς ξεκίνησε, του κάμαν καρτέρι, πώς μιά βόμβα «διαμπαξ» τόν πέρασε, και ότι μόλις γλύτωσε από τόν

χάρο. Οι κακοί άνθρωποι όμως στο χωριό διέδωσαν, πώς μεθυμένον τόν βρήκαν σε μιά ταβέρνα, και τόν συμμαζέψαν στο Νοσοκομείο.

'Ότι ψέψετε πιστέψετε τώρα σεις...

Καταπικραμένος ο Μπάης γύρισε στο χωριό, έπειτα από μήνες.

— Τι να σου κάνω, δέν τους έπρόφτασα τους Τοίρκους! είπε στους χωριανούς.

'Αν δέν έπρόφτασεν όμως να πολεμήση, ελχεν άλλα κατορθώματα για να δηγηθή.

Τόν Μητσοριά τόν Κονταπέτο, τόν πρώτο του Γαλαξειδιού παλληκαρά, τόν έξερτε; ρώτησε.

— Χά! χά!
— 'Ε, να τόν συχωράτε πλέον!

Στό άκουσμα του τρομερού παλληκαρά, «πού χάθηκε», όλοι άνακραύγασαν:

— 'Όχι δά!
— Αυτό πού σ'άς λέω!

Κ' έστριψε τό καμαρωτό μουστάκι του τό «μάγου και καυμένο»!

— 'Αμ και πώς!
— Τό πώς μήν τό ρωτάτε!

'Η μεγάλη είδησις διαδόθηκε στο χωριό. «Δέν ήταν και μικρό τό πράμμα!» Μερικοί γράψανε στο Γαλαξειδιό κι' έλαβαν άπάντησι πώς ο «Κονταπέτος» έχει καιρό πού από την πόλι χάθηκε, χωρίς κανείς να έξη πού γυρίζει!...

Κ' έτσι ο Μπάης έγινε μέγας πειά και σεβαστός!...

Πέρασε καιρός κι' ήρθε και τό πανηγύρι! 'Ηρθαν έμποροι από Μαθηρά και Ρουμέλη, χωριάτες κατεβήκαν από τά χωριά τους, ήρθαν φασουλήδες και θεσμάτα, κοπέλλες και «Κυρίες».

'Ηρθαν και οι παλληκαράδες τόν Πατρών και τού Μεσολογίου. 'Ο Μπάης έτοιμος να τους δεχθή και να τους φιλοξενήση.

— Μουσαφιρίλκια, Μπαη μου;

— Δέν βλέπεις φασαρίες άδερφοί μου!

Τό βράδυ τραπέζι στο Στραβοκαρέκλια την ταβέρνα στρώθηκε. 'Εξη ένοιον νταβές, έξη βλαμάνια της φωτιάς, κι' ο Μπάης ο 'Αχάλαγος, έφτά. 'Ο Τόβολος από την Πάτρα, ο Σεβινταλής, ο Μίμιος, ο Χαράλαμπος, κι' ο Νίκος ο Στραπάτσος!... Τόν άλλον ο Μπάης δέν τόν γνώριζε.

— 'Ας εινε ρέ, άδερφακι εινε κι' αύτός. Θά συστηθούμε σιγά - σιγά...

Πάνω στο γλέντι ο Στραπάτσος με τή γροθιά του έσπασε δύο ποτήρια.

— 'Όχι! Και δέν υπάρχει θάνατος!...

'Ο Μπάης πυροβόλησε.

— Πά! πά! πά! πά! ωωωω, και τι θά γίνη άπόψε!

Πάνω στη φασαρία αυτή, μπήκε κι' ο Βολιός ο 'Ετοιμόροπος!

— Καλώς το, τό Βολάκι. Κάθθισε! Φέστε κρασί για τόν Βολιό!

— Στην ύνεαί του Μπάη μας!

φώναζε ο Βολιός, Παλληκαρί, δχι ψέψαμε! Κραμά το χωριό άμα και τών παλληκαράδωνε παλληκαράς!

Τόν Κονταπέτο από τό Γαλαξειδιό αύτός τόν έφαγε!...

Στό άκουσμα οι κύκλοι τών άνδρών ένταράχθηκαν. Τάχασαν, κυτάχτηκαν, θελήσαν να γελάσουν, μα άφού ο Μπάης στεκόταν σοβαρός, σοβαρευτήκανε κι' αύτοί.

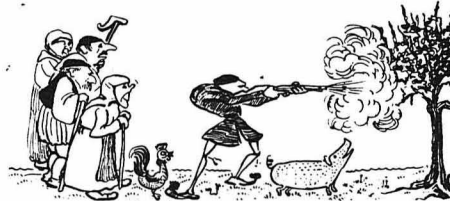
— Τόν Κονταπέτο, είπες, σκότωσε! ρώτησ' άξαφνα ένας άπ' τους ήρωας της παρέας.

— 'Οπας σ' έβλεπα και με βλέπεις, άποκρίθηκε ο Βολιός!

— 'Αλήθεια Μπάη, τόν σκότωσες;

— Δέν τ' άφίνουμε τά λυπημένα τώρα!... μουρμούρισε ο Μπάης και στέναξε.

Οι άλλοι κυτάχτηκαν, άλλαξαν λίγες ματιές κι' είπαν:

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

« ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΙ ΤΡΩΣ... »

« Έως τώρα ξέραμε την παροιμία : « Πες μου με ποιόν πᾶς γὰ σοῦ πῶ ποῖός εἶσαι ». Τελυταία ὅμως ἕνας Ἄγγλος γιατρός δημοσύρῃσης τὸ κάθισι νέο ῥητό, τὸ ὁποῖον, ὅπως βεβαιώνει εἰς ἀ- λάνθαστο : « Πες μου τί τρῶς γὰ σοῦ πῶ τί εἶσαι ».

Ὁ Ἄγγλος αὐτὸς γιατρός, ἀφοῦ ἐπὶ χρόνια μελέτησε συστηματικά τὴν ἐπίδρασι τῶν τροφῶν στὸν ἄνθρωπο κατέληξε στὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα :

Ἡ χρῆσις τοῦ βοδινοῦ κρέατος κάνει τὸν ἄνθρωπο δραστήριο καὶ τολμηρό.

Ἡ χρῆσις τοῦ χοιρινοῦ κρέατος κάνει τὸν ἄνθρωπο ἀπαισιόδοξο. Τὸ πρόβειο κρέας προκαλεῖ μελαγχολία...

Τὸ μοσχारीσιο καταστρέφει κάθε δραστηριότητα.

Τὸ γάλα καὶ τὰ ἀγὰ χαρίτου ἐξοργίζονται πνεύματος, ἰδίως μάλιστα στὶς γυναῖκες.

Τὸ βούτυρο κάνει τὸν ἄνθρωπο φλεγματικό.

Τὰ μῆλα εἰς εὐεργετικώτατα διὰ τοὺς διανοητικῶς ἐργαζομένους.

Ἡ κατάτα προκαλεῖ στενοχώρια καὶ τεμπελιά.

Ἡ μουστάρδα, ἐπὶ τέλους εἰς θαυμάσιο τονωτικό τῆς μνή- μης !...

Η ΠΕΡΙΕΡΓΟΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Ἑλισάβετ ἔλαβε κάποτε μίαν ἀναφορά, πού ἤμπορει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἡ πιὸ περιεργὴ καὶ πιὸ πρωτότυπη ἀπ' ὅσας ἔχουν υποβληθῆ ποτέ.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον γὰ κάποιο ἔγκλημα τὸ ὁ μοναδικὸς ῥάφτης ἑνὸς μικροῦ Ἀγγλικοῦ χωριοῦ. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ ἔσπευσαν ἀμέσως νὰ ὑποβάλουν πρὸς αὐτοῦ στὴν βασίλισσα αἰτήσι χάρσιτος, πού ἦταν συντεταγμένη ὡς ἑξῆς :

« Στὰ χωριό μας ἔχουμε δύο καρροποιούς καὶ ἕναν μόνο ῥάφτη. Ἄν εἶνε ἀπαράιτητο, γὰ νὰ ἰκανοποιηθῆ ἡ δικαιοσύνη, νὰ κρεμασθῆ ἕνας ἄνθρωπος, ὅς εὐδοκίση ἡ Μεγαλειότης Σας νὰ διατάξῃ τὸν ἀπαγχονισμὸ τοῦ ἑνὸς ἀπ' τοὺς καρροποιούς. Ὁ ἄλλος μᾶς φτάνει. Ἐνὸ ῥάφτη ἔχουμε ἕνα καὶ μόνον... »

— Ὁχι... Ἄ !... Ὅλα κ' ὄλα Μπάη, θά μᾶς τὸ πῆς ! ἐπιμένουμε βλαμάνι !

— Ἀφοῦ τὸ ἐπιμένετε, λοιπός, ἀκοῦστε. Ἔτσι γιὰ τὸ τίποτε πιαστήκαμε. Κάτι μούπες, κάτι σούπα, ὁ μακαρίτης σημάδθηκε ὀρθός : « Ρέ μὴ μοῦ κάνης ἐμένανε τὸν κάργα ! » τοῦ λέω. Τίποτα αὐτός, Κ' ἦταν ψηλός, ὡς τὸ ταβάνι ξέρετε...

Ὁ Σεβνταλῆς δέκονε :

— Ὁ Κονταπέτος δὲν ἦταν ψηλός. Ἦταν κοντός σὰ τὸν κά- βουρα !

— Ναι, δίκιο ἔχετε, κοντός. « Ρέ, ἄστα ρέ, τοῦ λέω ! » Τίποτα αὐτός. Κάνει νὰ σηκώσῃ καὶ τὸ χέρι του. Μά τώρα ἐπιτρέπεται πὲ μᾶς νὰ τρώμε πιάτσους ;... Ὅσο λοιπὸν ποῦ λές κ' ἐγὼ τότε τὸ στέλλω, μὰ στὴν καρδιά καὶ πᾶρ' τὸν κάτα ! Ὄχιτε γὰχ, δὲν ἔκανε ! Μαυροφόρα κομμάχι ἐγὼ ποῦ με βλέπετε !...

Οἱ ἄλλοι ἀντὶ νὰ σιγνηθοῦν, ἔξεκαρδίστηκαν στὰ γέλια.

— Ὅστε πάει ὁ Κονταπέτος, πέθανε ;

— Τώρα νὰ ἦταν κ' ἄλλος !...

Μὲ τὰ γέλια τους ὁ Μπάης, σὴν νὰ θύμωσε.

— Βρὲ βλάμη, τί γελᾷς ;

— Βρὲ νὰ ὁ Κονταπέτος !

Καὶ τοῦ ἔδειξαν τὸν ἐκτός τῆς παρέας, τὸν ἀγνωστὸ τοῦ μου- σαφιοῦ...

— Μαρεῖ σὺ εἶσαι ὁ Κονταπέτος ; φάναξ ὁ Μπάης.

— Ναι ! μούγγουρ' ἐκείνος.

Ἀπόμεινε μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα ὁ Βολιός !

Ποῦ νὰ τὰ χάρῃ ὅμως, ὁ Μπάης ὁ Ἀγάλαος. Κῦτταξε καλά- καλά τὸν Κονταπέτο, πού ἀνίχου τοῦ καθότανε, σημάδθηκε λίγο, ἔσκυψε πρὸς τὸ μέρος τοῦ λεβέντη τοῦ Γαλαξειδιού, ἔβαλε τίς γροθιές στὴ μέση του, καὶ κινιτζωνόεις τὸν κατόματα, τοῦ φώνα- ξε σὴν ἐπιληπτικῶς, σὴν νὰ μὴ πιστεῦσε δι, ἔβλεπε στὰ μάτια του.

— Μωρέ, ἔξῃς ἀκόμα !...

Σταμ. Σταμ.

ΑΠΩΣΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ (*)

Η ΚΟΙΜΑΜΕΝΗ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΔΑ (**)

Λόγγος κ' ἄρμάνι γύρω στὸ καλάτι
Καὶ τὸ φυλᾶν ἄορατα σπαθιά
Κ' ἐκείνη ἀποκοιμήθηκε βαθειά
Καὶ δὲν τὴν βλέπει ἀνθρώπου μάτι.

Μάγια κακὰ τῆς εἶχαν κακομέγνα
Νὰ μὴν ἔμπνησῃ χρόνους ἑκατό,
Πρὶν ἕνα βασιλόπουλο ἑακουστό
Ἐρθῇ νὰ τὴν εὐρῆ ἀπ' τὰ ξένα.

Σ' εἶσ' ἡ Κοιμάμενη Βασιλοπούλα
Ποῦ ὅλη ἡ Ἑλλάς ναυοῦρισμα γλυκό,
Σοῦ στέλνει ἕνα τραγοῦδι μυστικό
Καὶ μιά χρυσόχλωρη μυρτοῦλα.

Σ' εἶσ' ἡ Κοιμάμενη Βασιλοπούλα,
Μὰ δὲν κοιμάσαι μοναχὴ σου σύ,
Κι' ἄλλος ἐκεῖ δεξιά σου τὴ χρυσή
Τοῦ Ἐθνους καρτερεῖ ἀγούλα.

Σταυρός ἀστράφτει καὶ σπαθὶ σιμά του,
Ψυχῶν κοπάδι ἀφρευοῦντ' ἐκεῖ,
Ἄγιον μελίσσι γύρω κατοικεῖ
Κι' Ἀγγελοὶ ἀμόνουν στ' ὄνομα του...

Ἐκειὸς εἰν' ἡ ἑλίπς μας ὁ Μεσσίας,
Ἐκειὸς τοῦ Γένους ὁ ἐκδικητής
Ὅπου κοιμάται στὰ ὑπόγεια τῆς
Ἄγιας τοῦ Θεοῦ Σοφίας.

Καὶ θά ξυπνήσῃ νὰ χαροῦν σιμά του
Κ' οἱ ὄσοι μὲ τὰ πρόσωπα χλωμά,
Κ' οἱ Μάρτυρες στὰ στήθεια τὰ θερμά
Ἄπ' τὴν πορφύρα τοῦ αἵματου,

Καὶ σὲ ἄμποτε μὲ τόσους ποινεμένους
Στὴν ὕστερη ὄρα πρὶν ἀναστήθῃς
Νὰ σ' ἀξιώσῃ ἡ Χάρις νὰ βρεθῆς
Στὴ μυστικὴ χαρὰ τοῦ Γένους.

Ἐκεῖ κοιμᾶτ' ἐκεῖ, καιρὸς καὶ χρόνια,
Κ' ἡ συντροφιά τοῦ θεοῦ γίνης σύ,
Μὰ ἡ ἀγνότης τοῦ εἶνε περισσὴ
Καὶ πρῶτα κ' ὕστερα κ' αἰώνια.

Καὶ σὲ Βασιλοπούλα θὰ σ' ἀγίστη
Μαρτύρων αἶμα, κ' ἄνηχ καὶ φωτιά,
Κι' ἡ πρώτη τοῦ πολεμάρχου ματιά
Πρῶτη γλυκὰ θὰ σὲ ξυπνήσῃ.

Παρηγοριά στὴ φτώχεια μας νὰ στείλῃ,
Τὸ δουλωμένον Γένος νὰ χαρῆ,
Ποῦ ἀπ' τὴν ματιά τοῦ ἴλιου καρτερεῖ,
Ὅρα τὴν ὄρα ν' ἀνατεῖλῃ...

ΣΤΙΧΟΙ

Εἰκόμ' ἀχειροποίητη πού στὴν καρδιά μου σ' εἶχα,
Κ' εἶχε γιὰ μόνον φυλαχτὸ μὰ τῆς κορφῆς σου τριχά.
Ὁνειράτα στὸν ὕπνο μου μαυροφτερουγιασμένα
Σὰν περιστέρι στὴ σπηλιὰ μ' ἐτάραξαν γιὰ σένα.
Κίνδυνον, μαῦρο σύννεφο, ἡ μάγισσος ποῦ ἔλενε,
Τ' ἀηδόνια αὐτὰ ποῦ κελαϊδοῦν μοῦ φαίνονται νὰ κλαῖνε.
Νὰ σὲ χαρῆ ἡ ἀνοιχτὴ μαζὺ μὲ τὰ λουλούδια,
Ὅπουνε σὴν ἀμέτρητα ζωγραφιστὰ τραγοῦδια.
Σὺ σὸ σκολειδὸ δὲν ἐμαφες νὰ γράφῃς βαρβαρικά,
Στὰ γελίλα σου τὰ ῥόδινα ποῦ ταῦρας τὰ φαρμάκια ;
Στὰ μάτια τὰ ψυχαστὰ πᾶχ' ὁ ἔρωτας καρτερεῖ,
Πόσο μεθύσει μεθύσα ἕνας θεὸς τὸ ξέρει.
Τὰ μάτια τὰ ψυχαστὰ γύρω σὲ μὲ πούλι μου,
Ἄγαπῃ μου περιφάνῃ ἀγάπῃ διαλεκτῇ μου.
Κι' αὐτὸ τὸ μορφοδοῦλο κ' τὸ τιμημένο χέρι
Ἄν ἐσφιξῇ ἡ τῶσφιξαν ἕνας θεὸς τὸ ξέρει.
Τὴ χάρι σου τὴ σπλαχνικὴ μὲ μ' ἀρηστής πούλι μου...
Ἄγαπῃ μου αἰώνια, ἀγάπῃ μου ὕστερη μου !

† Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

(*) Ὁ ἀλησμόνητος διηγηματογράφος Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης ἔγραψε στὴν νεότητά του καὶ μερικὰ ποιήματα, στὴν δημόσιον αὐτῶν, σκορπιστὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ἐκ τῶν ποιημάτων του αὐτῶν, ἀρκετὰ ἔδειον λόγον, δημοσεύσιμος ἔ- δεῖ τὰ δύο ἀνωτέρω.

(**) Τὸ ποίημα αὐτὸ τόγραψε ὁ Παπαδιαμάντης ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Βασιλοπούλας Ἀλεξάνδρας τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1891.